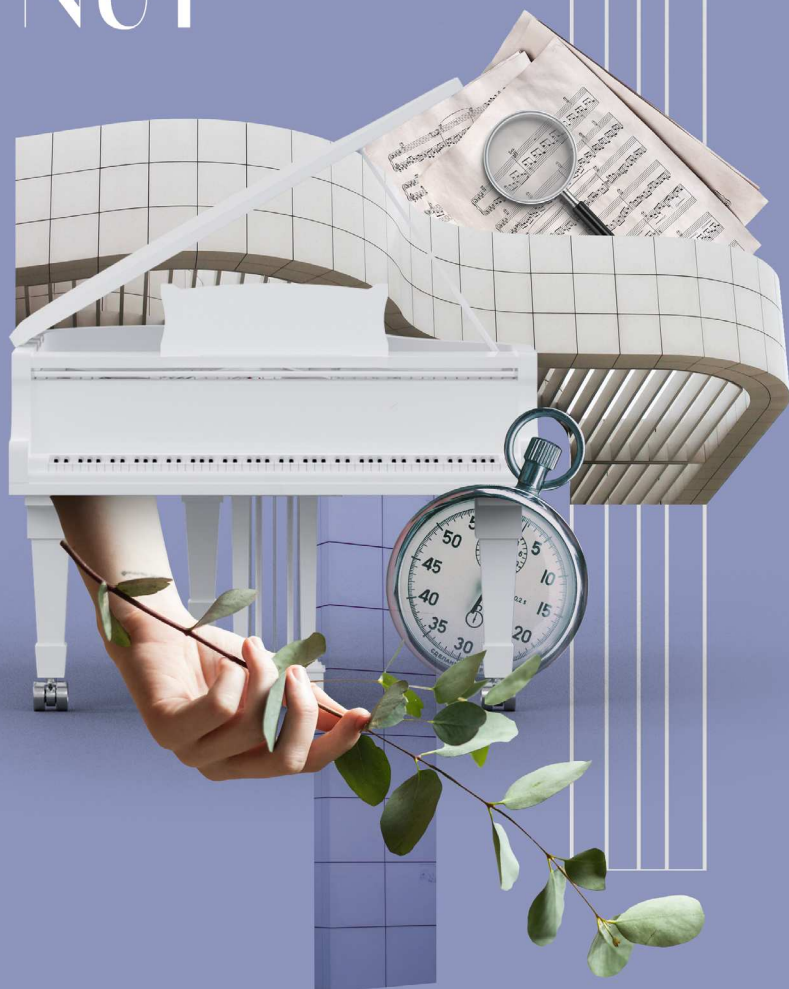

SZYBKIE CZYTANIE NUT

SZKOŁA PIANINA

ROZDZIAŁ II

Wysokości dźwięków

W pierwszym rozdziale padła teza, że wszystko jest rytmem. A co powiesz na to, że oprócz tego, wszystko jest też muzyką?

Daleko szukać nie trzeba – szelest papieru, szum lodówki, odgłos stukającego zegara. Za oknem – śpiew ptaków, szum wiatru, odgłos rozbijających się kropel deszczu. Z drugiej strony to na przykład odgłos lecącego samolotu, dźwięki budowy, maszyn, komputerów czy samochodowych klaksonów.

Wszelkiego rodzaju pejzaże dźwiękowe, które nas otaczają, są niczym innym jak muzyką. Nawet najdziwniejsze odgłosy miejskiego zgiełku czy poranne ptasie świergotanie są po prostu dźwiękami o różnej częstotliwości, czyli wysokości. Może należałoby użyć sformułowania – miejska symfonia? Ptasia sonata?

Ze strony fizyki ma się to tak – kiedy źródło dźwięku (na przykład struny fortepianu) drga szybko, generuje fale dźwiękowe o wysokiej częstotliwości. Kiedy drga wolno – tworzy fale o niskiej częstotliwości, czyli takie, które uważamy za „niskie”. Podam szybko przykład fortepianu: z prawej strony struny są krótkie i drgają szybko, przez co powstający dźwięk jest wysoki. Z lewej strony struny są natomiast długie, o innym naprężeniu i częstotliwość ich drgan” jest mniejsza, przez co dźwięk, który powstaje, jest niski. Stąd też określamy prawą stronę klawiatury jako „górze”, a lewą jako „dół”.

Wyobraź sobie teraz, że wszystkie słowa, jakie wypowiedasz, mówisz na określonych wysokościach dźwięków, tworząc swojego rodzaju melodię. Mało tego – istnieją artyści, którzy są w stanie zapisać za pomocą dźwięków na pięciolinii melodię wypowiedzi danej osoby.

Żeby jednak wiedzieć, jak odczytać dźwięk, który leży na pięciolinii, musimy poznać klucze notacji muzycznej. W grze na pianinie

wykorzystujemy klucz wiolinowy i basowy. Jako pierwszy bierzemy na tapet ten... pierwszy!

Klucz wiolinowy

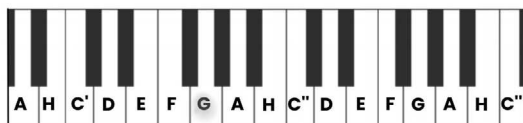
Wiolinowy dlatego, że kiedyś wykorzystywano go do zapisu notacji skrzypcowej. Dzisiaj stosuje się go również do zapisu nut dla instrumentów o wysokim rejestrze takich jak gitara, flet poprzeczny, harfa czy damski sopran.

W grze na pianinie wykorzystuje się go do zapisu dźwięków granych zwykle przez prawą rękę. Nazywany jest on również kluczem G. Jest stylizowany na tę literę, a jego środek wyznacza dźwięk g. W historii miał wiele form, jednak jego ostateczna wersja prezentuje się tak:

Jego środek wyznacza dźwięk g.

Ale co z pozostałymi? O nic się nie martw. Tutaj mała ściągą:

Jak widzisz, dźwięki mogą być zapisane na liniach dodanych pod lub nad pięciolinia, na liniach pięciolinii albo na polach pomiędzy liniami. Jak sama nazwa mówi – linii jest pięć, a pól między nimi cztery. Linie, jak i pola zawsze liczymy z dołu do góry.

Jak można szybko poradzić sobie z zapamiętaniem nazw dźwięków na klawiaturze? Sprawa ma się o wiele prościej, gdy uświadomimy sobie, że nazwy dźwięków to kolejno litery alfabetu od a do g, z tym tylko, że zamiast litery dźwięku b, mamy dźwięk h.

Na ten moment ograniczymy ilość dźwięków do pięciu. Pięć palców – pięć dźwięków. Do każdego palca, zarówno u lewej, jak i prawej dłoni, przypisana jest cyfra, którą możesz znaleźć nad lub pod dźwiękami zapisanymi na pięciolinii. Cyfra 1 zawsze oznaczać będzie kciuk, a 5 – palec mały. Często w utworach, które będziesz grać, nad lub pod nutami widnieć będą cyferki z oznaczonym palcowaniem. W tego typu ćwiczeniach jest to zbędne – cyferki ułatwiłyby jedynie czytanie nut, a nam przecież chodzi o to, żeby nasza praca była jak najbardziej efektywna. Nie ma dróg na skróty! Wszakże chodzi o szybkie czytanie nut, nie cyferek.

ĆWICZENIE 8

Spójrz poniżej. Połóż kciuk na dźwięku c i wykonaj to ćwiczenie w wolnym tempie, jednocześnie dbając o to, żeby Twoja gra była płynna. Zależy mi, żeby wszystkie ćwiczenia melodyczne na przestrzeni tej książki w miarę możliwości były wykonywane właśnie w ten sposób – wolno i starannie. Spróbuj wykonać teraz te cztery takty:

Najlepiej pracować jest
razem z nagraniami
dostępnymi na platformie.
Zeskanuj kod QR
i powodzenia!

Mam nadzieję, że poszło bezproblemowo! Zwróć uwagę, że wszystkie dźwięki ułożone były w ruchu sekundowym. Mówiąc najprościej – nie musieliśmy nigdzie skakać, bo dźwięki w tym ćwiczeniu ułożone były obok siebie. Spójrz na zapis. Wszystkie ćwierćnuty leżą kolejno na linii – na polu – na linii – na polu i tak dalej. Tego typu pochody nazywamy pochodami sekundowymi. Sekunda w muzyce to najmniejsza odległość między dźwiękami. Żeby utrwalić tego typu przebieg, przygotowałem jeszcze jedno ćwiczenie.

ĆWICZENIE 9

Tym razem rozpoczniemy od dźwięku g granego piątym palcem. Pamiętaj o wolnym tempie wykonywania ćwiczenia, nawet jeśli wydaje Ci się być banalnie proste.

Najlepiej pracować jest razem z nagraniami dostępnymi na platformie. Zeskanuj kod QR i powodzenia!

Rozgrzewkę mamy za sobą! Teraz wprowadzamy urozmaicenie w postaci zmiany rejestru. W dalszym ciągu nasza gra opierać się będzie na pięciu dźwiękach.

Teraz, na przestrzeni kolejnych ćwiczeń, pojawią się kolejne interwały – odległości między dźwiękami. Naszym celem jest nabranie swobody i pewności siebie w czytaniu dźwięków w kluczu wiolinowym i wypracowanie skojarzeń pomagających rozróżniać poszczególne interwały na pięciolinii, po czym płynnie przelewać je na klawiaturę. Jakość Twojego

ćwiczenia będzie miała znaczący wpływ na Twoją szybkość czytania nut w ulubionych utworach. Dbaj o to, żeby wykonywać te ćwiczenia z jak największą dokładnością.

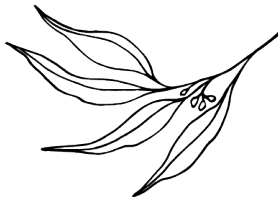
ĆWICZENIE 10

W dalszym ciągu wykorzystywać będziemy jedynie ruch sekundowy. Zwróć uwagę, że tym razem również kciuk będzie na dźwięku c, z tym tylko, że teraz będzie to c dwukreślne.

Najlepiej pracować jest razem z nagraniami dostępnymi na platformie. Zeskanuj kod QR i powodzenia!

Jak widzisz – niewiele się tutaj dzieje pod kątem rytmicznym. Przede wszystkim teraz zajmujemy się rozszyfrowywaniem wysokości poszczególnych dźwięków. Nie bój się, na bardziej rozbudowane rytmicznie ćwiczenia przyjdzie jeszcze czas.

ĆWICZENIE 11

Teraz prócz sekund pojawiają się tercje. Zwróć uwagę – budując tercję od dźwięku położonego na polu, kolejny dźwięk również znajdzie się na polu. Kiedy zbudujemy tercję od dźwięku położonego na linii, ten kolejny również będzie na linii. W dalszym ciągu bazujemy na zasadzie pięć palców – pięć dźwięków. Zostajemy w oktawie dwukreślnej. Połóż kciuk na c dwukreślnym i nie daj się zaskoczyć!

Najlepiej pracować jest razem z nagraniami dostępnymi na platformie. Zeskanuj kod QR i powodzenia!

Teraz czas na coś, z czym będziesz się mierzyć na każdym kroku – gra w innych tonacjach niż C-dur czy a-moll. Mówiąc inaczej, chodzi o wykorzystywanie innych dźwięków, niż tylko gra na białych klawiszach.

ĆWICZENIE 12

Poniższe ćwiczenie ma niewiele wspólnego z tym, co napisałem przed chwilą. Zanim jednak wykorzystamy te krwiozercze czarne klawisze, w pierwszej kolejności oswójmy się z widokiem bemola przy kluczu. Leży na trzeciej linii, co oznacza, że na przestrzeni całej linijki zamiast dźwięku h, zagramy b z bemolem. Na nasze szczęście takiego dźwięku tutaj nie doświadczymy, ale przynajmniej możemy podziwiać ten piękny bemol.

Najlepiej pracować jest
razem z nagraniami
dostępnymi na platformie.
Zeskanuj kod QR
i powodzenia!

ĆWICZENIE 13

W życiu piękne są tylko chwile! (patrz przykład poniżej). Długo to szczęście na nasze nieszczęście nie trwało. Pora stawić czoła prawdziwemu złu. Spójrz tylko, co znajduje się tuż za kluczem! Ten mityczny stwór to krzyżyk, który mówi nam o tym, że należy zamiast każdego dźwięku f w tej linii, zagrać dźwięk podwyższony o pół tonu, czyli fis.

Oprócz tego po raz pierwszy pojawia się oznaczenie palcowania. Dla obu rąk 1 oznaczać będzie kciuk, a 5 palec mały. W pierwszym i trzecim takcie należy przełożyć drugi palec nad kciukiem, żeby zagrać fis i wrócić do pozycji początkowej. Najlepiej będzie, jak po prostu wykonasz to ćwiczenie.

Jakby tego było mało, pojawiają się kolejne dwa interwały. W pierwszym takcie zaznaczone dźwięki to kwinta czysta. Zauważ, że oba te dźwięki znajdują się na linii. A jak się to przekłada na klawiaturę? Pomiędzy tymi dźwiękami mamy trzy białe klawisze przerwy. Drugie zaznaczenie to kwarta czysta. Jeden z dźwięków znajduje się linii, kolejny na polu. Jak wygląda taka odległość na klawiaturze pianina? Pomiędzy tymi klawiszami są dwa klawisze przerwy.

Najlepiej pracować jest
razem z nagraniami
dostępnymi na platformie.
Zeskanuj kod QR
i powodzenia!

ĆWICZENIE 14

Teraz kiedy sprawa odczytywania nut w kluczu wiolinowym ma się trochę lepiej, wprowadźmy również grę ósemkami. Bez obaw! Melodia jest na tyle popularna, że nie powinna stanowić żadnego problemu. Jakie jest zatem utrudnienie? Tonacja F-dur, czyli jeden znak przy kluczu – bemol na trzeciej linii. Czy to ten sam przystojniak, co ostatnio? Dodatkowo poruszać się będziemy po większej ilości dźwięków. Twoim zadaniem będzie przede wszystkim wolna i dokładna gra, pilnując właściwego palcowania. Zanim wykonasz to ćwiczenie na pianinie, spróbuj jedynie wyklaskać rytm zapisanych dźwięków. Zachęcam Cię do stosowania tej metody przy każdym ćwiczeniu w celu wypracowania jak największej swobody czytania rytmu.

ĆWICZENIE 15

Zanim prawa ręka uda się na zasłużony odpoczynek, zajmiemy się przeczytaniem jeszcze jednego fragmentu. Tym razem będzie to szesnaście taktów w metrum 2/4. Ten utwór łączy w sobie prawie wszystkie elementy, które poruszyliśmy w tym rozdziale. Postaw sobie za cel wykonanie tego ćwiczenia ze stuprocentową dokładnością. Tempo wykonywania nie ma najmniejszego znaczenia. Musisz mieć pewność, który dźwięk należy nacisnąć i którego palca należy użyć. W szczególności miej na uwadze takty 7-8, gdzie występuje przebieg gamowy, sekundowy, gdzie należy przełożyć trzeci palec nad kciukiem, schodząc w dół.

Zdaję sobie sprawę, że akurat ten fragment wyjątkowo nie nadaje się do gry w wolnym tempie, ale potraktuj to również jako trening silnej woli. Pierwsze wykonanie niech będzie wykonaniem wręcz ślimaczym.

Najlepiej pracować jest
razem z nagraniami
dostępnymi na platformie.
Zeskanuj kod QR
i powodzenia!

Zamiast galopu był co prawda stęp, ale uwierz mi, że gra w ten sposób, pomimo że najbardziej efektowna nie jest, na pewno jest najbardziej efektywna. Mechanizm jest prosty – wolne tempo pozwala na kontrolę większej ilości elementów podczas gry. Nam teraz najbardziej chodzi o kontrolowanie zapisanych dźwięków i naciskanych klawiszy.

Na pewno nie będzie dla Ciebie zaskoczeniem fakt, że lepsza technika gry na pianinie może pozwolić Ci przyspieszyć proces czytania nut. Może zdarzyć się sytuacja, gdzie doskonale będziesz wiedzieć, o jakie dźwięki chodzi, jednak to, co będzie dla Ciebie blokadą, to umiejętności techniczne. Rozwiązaniem takiego problemu jest rozwijanie się na wielu płaszczyznach, nie tylko w temacie samego czytania nut.

Wszystkie te przykłady nutowe brzmią całkiem dobrze, jednak cały czas czegoś mi w tym wszystkim brakuje... Najwyższy czas rozruszać lewą rękę!

Klucz basowy

Tutaj sprawa ma się podobnie jak w przypadku klucza wiolinowego. Tym razem środek klucza wyznacza dźwięk f, a sam klucz również nazywany jest kluczem F, bo na tę literę był kiedyś stylizowany.

Obecnie wygląda tak:

Reszta dźwięków? Proszę:

Klawiaturka?
Mówisz – masz:

Kurso-Książka powstała na potrzeby osób chcących podnieść swoje umiejętności w grze na pianinie z nut. Skierowana jest głównie do osób grających amatorsko w zaciszu domowym.

Podzielona została na dwie części, każda z nich po cztery rozdziały. Pierwsze cztery rozdziały to podstawy, skierowane do osób początkujących. Rozdziały od piątego do ósmego poruszają dokładnie te same zagadnienia co poprzednie cztery, z tym tylko, że poprzeczka zawieszona jest tam delikatnie wyżej. W teorii druga połowa książki skierowana jest do osób na poziomie zaawansowanym. W praktyce, ta granica między poziomami trudności się zaciera, przez co książka nie składa się z dwóch osobnych części, a z jednej – ośmio-rozdziałowej. (podział między stopniami zaawansowania występuje w ramach ośmiu rozdziałów).

Każde cztery rozdziały to proces, który pozwala nabyć umiejętności niezbędne w czytaniu nut. Najpierw, kursant poznaje wartości rytmiczne i na podstawie ćwiczeń rytmicznych podnosi umiejętności związane z jego poczuciem rytmu. Drugi rozdział tłumaczy zależności dźwiękowe na pięciolinii – zarówno w kluczu wiolinowym, jak i basowym. Trzeci rozdział to trening znajomości topografii klawiatury. Od ćwiczeń polegających na wyobrażaniu sobie dźwięków na klawiaturze fortepianu, po grę z nut, bez spoglądania na klawisze. Rozdział czwarty wieńczy pierwszą część książki. Występuje tam podsumowanie oraz testowanie nowo nabytych informacji w praktyce, na przykładzie dłuższych fragmentów nutowych. Zarówno autorskich ćwiczeń, jak i fragmentów utworów muzyki klasycznej. Kolejne moduły tj. piąty, szósty, siódmy i ósmy poruszają dokładnie te same problemy, co cztery poprzednie, jednak wszystko jest na wyższym poziomie – poruszane są trudniejsze tematy.